

RP 116/2010 rd

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om ändring av 8 och 11 kap. i sjukförsäkringslagen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I proposition föreslås att sjukförsäkringslagen ändras.

Enligt propositionen ska de företagare och de stipendiater som bedriver vetenskaplig forskning eller konstnärlig verksamhet och som vid arbetsoförmågans inträde samtidigt har en gällande försäkring för pensionskydd enligt såväl lagen om pension för lantbruksföretagare som lagen om pension för företagare, samtidigt få dagpenning för självrisktiden enligt sjukförsäkringslagen på grundval av försäkringen enligt lagen om pension för

företagare och lagen om pension för lantbruksföretagare.

Dessutom innehåller propositionen några förslag till ändringar som till sin natur är närmast tekniska och som beror på ändrad lagstiftning.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2011 och avses bli behandlad i samband med den.

Lagen avses träda i kraft den 1 januari 2011.

MOTIVERING

1 Nuläge

Enligt huvudregeln i 8 kap. 7 § i sjukförsäkringslagen (1224/2004) betalas sjukdagpenning för tiden för arbetsoförmåga med undantag av den dag då arbetsoförmågan inträdde och nio vardagar näst efter den.

Med stöd av lagen om pension för företagare (1272/2006) eller lagen om pension för lantbruksföretagare (1280/2006) betalas till försäkrade företagare som ersättning för självrisktiden enligt sjukförsäkringslagen dagpenning från och med den fjärde dagen av sjukdom högst till slutet av självrisktiden som avses i sjukförsäkringslagen. Lantbruksföretagares rätt till dagpenning för självrisktiden omfattas av en egen lag, lagen om ersättning till lantbruksföretagare för självrisktiden enligt sjukförsäkringslagen (118/1991; LPA-dagpenning). Stipendiater som är bosatta i Finland och som arbetar med stöd av stipendium från Finland ska försäkra sig i Lantbruksföretagarnas pensionsanstalt för ålderdom, arbetsoförmåga och dödsfall såsom föreskrivs i lagen om pension för lantbruksföretagare. Företagare som har en gällande försäkring för pensionsskydd enligt lagen om pension för företagare, omfattas av den bestämmelse i 8 kap. 10 § i sjukförsäkringslagen enligt vilken dagpenning för självrisktiden dock inte ersätts enligt sjukförsäkringslagen, om den försäkrade har rätt till dagpenning enligt lagen om ersättning till lantbruksföretagare för självrisktiden enligt sjukförsäkringslagen (118/1991). När man utarbete bestämmelser om ersättning för företagare för självrisktiden enligt sjukförsäkringslagen motiverades ovan nämnda bestämmelse med att den försäkrades utkomst i dessa fall var tryggad.

Enligt det inledande stycket i 11 kap. 6 § 1 mom. i sjukförsäkringslagen utgör den sjuk- eller föräldradagpenning eller special-

vårdspenning som ska betalas till den försäkrade minst 86 procent av beloppet av den förmån som han eller hon har betalats, om en försäkrad under en fyra månaders period innan rätten till sjuk- eller föräldradagpenning eller specialvårdspenning inträdde fått en arbetslöshetsförmån enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa. I dessa fall beaktas inte de förmåner som nämns i punkterna 1—5 när beloppet av arbetslöshetsförmånen och utbildningsstödet räknas ut.

När beloppet av arbetslöshetsförmånen som påverkar beloppet av sjukdagpenningen räknas ut beaktas enligt 11 kap. 6 § 1 mom. 4 punkten i sjukförsäkringslagen inte den förhöjda förtjänstdelen enligt 6 kap. 2 § 2 mom. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa, tillägget för sysselsättningsplan enligt 6 kap. 2 § 3 mom. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa eller det förhöjda belopp av den inkomstrelaterade dagpenningen som enligt 6 kap. 10 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa ska betalas för tilläggsdagar, till den del de överstiger den förtjänstdel som bestäms enligt 6 kap. 2 § 1 mom. i nämnda lag.

Enligt 6 § 1 mom. 5 punkten beaktas inte grunddagpenningens förhöjningsdel och tillägg för sysselsättningsplan enligt 6 kap. 1 § 1 mom. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa när beloppet av arbetslöshetsförmånen räknas ut.

På grund av de ändringar som gjorts i lagen om offentlig arbetskraftsservice och lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1198 och 1199/2009) den 1 januari 2010 ska 11 kap. 6 § 1 mom. i sjukförsäkringslagen ses över.

2 Föreslagna ändringar

Annan företagsverksamhet än egentligt lantbruksföretagarbete ökar hela tiden på gårdsbruksenheter. På nästan hälften av

gårdsbruken finns det redan förutom lantbruksföretagarverksamhet någon annan form av företagsverksamhet. Verksamheten inleds vanligen i liten skala, vilket betyder att den omfattas av försäkringen enligt lagen om pension för lantbruksföretagare. När denna övriga verksamhet växer, kommer den vanligen att omfattas av den företagsverksamhet som är försäkrad enligt lagen om pension för företagare. Ofta är det även så att den arbetsinkomst som anges i lagen om pension för företagare är större än den arbetsinkomst som anges i lagen om pension för lantbruksföretagare.

I praktiken har det kommit fram fall som upplevts som mycket orättvisa där en företagare har förlorat en betydande dagpenning som bestäms på basis av arbetsinkomsten enligt lagen om pension för företagare, eftersom han eller hon haft en försäkring enligt lagen om pension för lantbruksföretagare på basis av vilken han eller hon varit berättigad till LPA-dagpenning. Det föreslås att detta missförhållande rättas till så att de företagare som samtidigt har försäkring enligt såväl lagen om pension för lantbruksföretagare som lagen om pension för företagare blir berättigade till att samtidigt få dagpenning för självrisktiden enligt sjukförsäkringslagen och lagen om ersättning till lantbruksföretagare för självrisktiden enligt sjukförsäkringslagen. Det föreslås att detta genomförs genom att 8 kap. 10 § 5 mom. i sjukförsäkringslagen upphävs.

I lagen om offentlig arbetskraftsservice har bestämmelserna om utbildningsstöd som betalas under tiden för arbetskraftspolitisk vuxenutbildning upphävts. På grund av detta är hänvisningen till utbildningsstöd i det inledande stycket i 11 kap. 6 § 1 mom. i sjukförsäkringslagen onödig och det föreslås därför att den slopas. Genom lag 1201/2009 har 1 mom. 2 punkten som gällde utbildningsstöd upphävts.

Tillägg för sysselsättningsplan har blivit omställningsskyddets förtjänstdel och det förhöjda beloppet av den inkomstrelaterade dagpenningen som betalas för tilläggsdagar har slopats. Grunddagpenningens tillägg för sysselsättningsplan har blivit omställningsskyddstillägg. På grund av dessa ändringar av lagen om utkomstskydd för arbetslösa ska

nödvändiga ändringar göras i nämnda 6 § 1 mom. 4 och 5 punkten.

Arbetsmarknadsstödet fulla belopp tidigare lika stort som grunddagpenningen enligt lagen om utkomststöd för arbetslösa utan förhöjningsdel. Senare har en förhöjningsdel fogats till arbetsmarknadsstödet. Eftersom det nu är oklart om man i beloppet av den förregående förmånen som påverkar sjukdagpenningens belopp beaktar arbetsmarknadsstödet förhöjningsdel, föreslås det att 6 § 1 mom. 5 punkten förtydligas genom att man till den fogar arbetsmarknadsstödet förhöjningsdel som en del som inte ska beaktas.

I 11 kap. 4 § i sjukförsäkringslagen föreskrivs bl.a. om fastställande av dagpenning på grundval av den arbetsinkomst som uppgetts av en försäkrad. I paragrafens 1 mom. hänvisas till 1 § 2 mom. i samma kapitel när den arbetsinkomst som konstaterats vid beskattningen justeras med en lönekoeficient. Bestämmelser om justering med en lönekoeficient finns nu i 11 kap. 1 § 3 mom. Det föreslås att denna lagtekniska rättelse dessutom görs i 11 kap. 4 § 1 mom. i sjukförsäkringslagen.

Lagstiftningen om arbetspension för företagare har förnyats den 1 januari 2007 genom att lagarna om pension för företagare och lantbruksföretagare stiftades. Samtidigt har det skett en ändring i fråga om lagarnas finska namn. Det föreslås att den finska språkdräkten i hänvisningsbestämmelserna i 8 kap. 10 § i sjukförsäkringslagen ändras med anledning av de ändrade lagnamnen.

3 Propositionens ekonomiska konsekvenser

Staten svarar för utgifterna för verkställigheten av lagen om ersättning till lantbruksföretagare för självrisktiden enligt sjukförsäkringslagen. Enligt bestämmelserna i 18 kap. i sjukförsäkringslagen om finansiering av sjukförsäkringen finansierar löntagare, företagare och arbetsgivare övriga dagpenningskostnader än dagpenningsförmåner som betalas till minimibelopp. De sistnämnda förmåner finansieras av staten. Vid ersättningen av självrisktiden för företagare är det frågan om ett målinriktat system, vilket innebär att de företagare som är försäkrade enligt lagen

om pension för företagare själva finansierar kostnaderna för systemet genom en särskild dagpenningsskatt. Enligt 18 kap. 13 § 2 mom. i sjukförsäkringslagen finansieras utgifter som orsakas av sjukdagpenning som betalas för självrisktiden med intäkterna av den skatt som tas ut på grundval av arbetsinkomst som avses i lagen om pension för företagare (företagares tilläggsfinansieringsandel). Företagares tilläggsfinansieringsandel tas sålunda utöver dagpenningsskatten ut hos försäkrade som har en gällande försäkring enligt lagen om pension för företagare.

Ungefär en fjärdedel av de företagare som är försäkrade enligt lagen om pension för företagare är samtidigt försäkrade enligt lagen om pension för lantbruksföretagare. Dagpenning betalas för självrisktiden till uppskattningsvis 1 300 mottagare och reformen medför att utgifterna för sjukdagpenning till företagare som är försäkrade enligt lagen om pension för företagare ökar med ungefär 0,5 miljoner euro. Det föreslås att ökningen av utgifterna finansieras genom att man höjer skatten för den tilläggsfinansieringsandel som enligt 18 kap. 13 § 2 mom. i sjukförsäkringslagen tas ut hos företagare som är försäkrade enligt lagen om pension för företagare.

Enligt 18 kap. 21 § 2 mom. i sjukförsäkringslagen är företagares tilläggsfinansieringsandel vid lagens ikraftträdande 0,25 procent av arbetsinkomsten enligt en sådan gällande försäkring som avses i lagen om pension för företagare. Enligt kapitlets 24 § 2 mom. justeras företagarnas tilläggsfinansieringsandel utan hinder av 1 mom. så att intäkterna av företagarnas tilläggsfinansieringsandel täcker den del av utgifterna för arbetsinkomstförsäkringen enligt 11 § som består av de dagpenningsskatter som avses i 8 kap. 10 §.

Den årliga betalningsandelen för dagpenning för självrisktiden enligt sjukförsäkringslagen till företagare som är försäkrade enligt lagen om pension för företagare är 0,12 procent år 2010. Rätten för FöPL-företagare som är försäkrade enligt lagen om pension för lantbruksföretagare till dagpenning enligt lagen om pension för företagare ökar den årliga försäkringspremien med uppskattningsvis 0,02 procentenheter.

4 Övriga konsekvenser

Försäkringsprincipen förverkligas inte för landsbygdsföretagare. Alla företagare som är försäkrade enligt lagen om pension för företagare betalar en förhöjd dagpenningsskatt som täcker utgifterna för den dagpenning som betalas för självrisktiden enligt sjukförsäkringslagen. Förslaget förbättrar företagarnas socialskydd och är rättvist med tanke på de företagare som är försäkrade enligt lagen om pension för företagare och som betalar förhöjd sjukdagpenningsskatt.

5 Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts vid social- och hälsovårdsministeriet i samarbete med Folkpensionsanstalten. Vid beredningen av propositionen har Maa- ja metsätalousuottajain Keskusliitto MTK ry och Företagarna i Finland rf hörts. De hade inget att anmärka på med anledning av propositionen.

Social- och hälsovårdsministeriet tillsatte den 22 september 2008 en arbetsgrupp med uppdrag att utarbeta förslag till utvecklingen av företagarnas socialskydd. Arbetsgruppens uppdrag hänförde sig till regeringsprogrammet för statsminister Matti Vanhanens andra regering enligt vilket utvecklingen av och åtgärdandet av bristerna i den sociala tryggheten för företagare fortsätter under regeringsperioden. Arbetsgruppen skulle utvärdera bristerna i socialskyddssystemet för företagare och ge förslag till hur dessa brister kan avhjälpas. Arbetsgruppen skulle särskilt utvärdera utvecklingsbehoven i anslutning till tillämpningsområdet för lagen om pension för företagare, utkomstskydd för arbetslösa till en företagares familjemedlem, särbehandling av enskilda näringsidkare vid beskattningen, skydd för företagare under sjukdomstid samt problem som hänför sig till barndagvård inom företagarfamiljer. Propositionen baserar sig på de förslag arbetsgruppen utarbetat.

6 Samband med andra propositioner

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2011 och avses bli behandlad i samband med den.

Regeringen överlämnar separat en proposition till riksdagen med förslag om att definitionen av LFöPL- och FöPL-företagare ändras från och med den 1 januari 2011 så att en delägare som arbetar i ledande ställning betraktas som företagare, om han eller hon antingen ensam innehar över 30 procent eller tillsammans med sina familjemedlemmar innehar över 50 procent av bolagets aktiekapital eller av det röstetal som aktierna medför. Propositionen inverkar i ringa grad på LPA-

dagpenningen och i viss mån på dagpenningens utgiften och dagpenningens premier för självrisktiden enligt sjukförsäkringslagen.

7 Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2011.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

Lag

om ändring av 8 och 11 kap. i sjukförsäkringslagen

I enlighet med riksdagens beslut upphävs i sjukförsäkringslagen av den 21 december 2004 (1224/2004) 8 kap. 10 § 5 mom., sådant det lyder i lag 1113/2005, och ändras den finska språkdräkten i 8 kap. 10 § 1 och 2 mom. samt 11 kap. 4 § 1 mom., det inledande stycket i 6 § 1 mom. och 6 § 1 mom. 4 och 5 punkten, av dem den finska språkdräkten i 8 kap. 10 § 1 och 2 mom. sådan den lyder i nämnda lag 1113/2005, det inledande stycket i 11 kap. 6 § 1 mom. sådant det lyder i lag 1201/2009 samt 6 § 1 mom. 4 och 5 punkten sådana de lyder i lag 461/2005, som följer:

11 kap.

Beloppet av dagpenningsförmånerna

4 §

Arbetsinkomst som uppgetts av en försäkrad och beloppet av föräldradagpenning på grundval av den arbetsinkomst som legat till grund för en föregående föräldradagpenning

Folkpensionsanstalten ska på ansökan uppskatta vad som ska anses som en försäkrads arbetsinkomst under de sex månader som omedelbart föregått begynnelsestidpunkten för hans eller hennes arbetsoförmåga eller inträdet av rätt till föräldradagpenning eller specialvårdspenning. Dagpenningsförmånen fastställs enligt den försäkrades tillförlitligt utredda arbetsinkomst för sex månader, förutsatt att arbetsinkomsten multiplicerad med två fortgående har varit minst 20 procent större än den arbetsinkomst enligt 3 § som har konstaterats vid beskattningen och som har justerats enligt 1 § 3 mom. Den ovan

nämnda arbetsinkomsten beaktas endast för den tid då personen i fråga varit försäkrad i Finland enligt denna lag.

6 §

Sjuk- och föräldradagpenning samt specialvårdspenning på grundval av en föregående förmån

Har en försäkrad under en fyra månaders period innan rätten till sjuk- eller föräldradagpenning eller specialvårdspenning inträdde fått en arbetslöshetsförmån enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa, utgör den sjuk- eller föräldradagpenning eller specialvårdspenning som ska betalas till honom eller henne minst 86 procent av beloppet av den förmån som han eller hon har betalats. När beloppet av arbetslöshetsförmånen räknas ut beaktas då inte

4) den förhöjda förtjänstdelen enligt 6 kap. 2 § 2 mom. i lagen om utkomstskydd för ar-

betslösa eller omställningsskyddets förtjänst-
del enligt 6 kap. 2 § 3 mom. i lagen om ut-
komstskydd för arbetslösa, till den del dessa
belopp överstiger den förtjänstdel som be-
stäms enligt 6 kap. 2 § 1 mom. i nämnda lag,

5) grunddagpenningens förhöjningsdel och
grunddagpenningens omställningsskyddstill-
lägg enligt 6 kap. 1 § 2 mom. i lagen om ut-

komstskydd för arbetslösa eller arbetsmark-
nadsstödet förhöjningsdel enligt 7 kap. 4 §
1 mom. i lagen om utkomstskydd för arbets-
lösa,

— — — — —

Denna lag träder i kraft den 20 .

Helsingfors den 27 augusti 2010.

Republikens President

TARJA HALONEN

Social- och hälsovårdsminister *Juha Rehula*

Lag

om ändring av 8 och 11 kap. i sjukförsäkringslagen

I enlighet med riksdagens beslut upphävs i sjukförsäkringslagen av den 21 december 2004 (1224/2004) 8 kap. 10 § 5 mom., sådant det lyder i lag 1113/2005, och ändras den finska språkdräkten i 8 kap. 10 § 1 och 2 mom. samt 11 kap. 4 § 1 mom., det inledande stycket i 6 § 1 mom. och 6 § 1 mom. 4 och 5 punkten, av dem den finska språkdräkten i 8 kap. 10 § 1 och 2 mom. sådan den lyder i nämnda lag 1113/2005, det inledande stycket i 11 kap. 6 § 1 mom. sådant det lyder i lag 1201/2009 samt 6 § 1 mom. 4 och 5 punkten sådana de lyder i lag 461/2005, som följer:

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

8 kap.

8 kap.

Sjukdagpenning och partiell sjukdagpenning**Sjukdagpenning och partiell sjukdagpenning**

10 §

10 §

*Rätt för företagare till sjukdagpenning för självrisktiden**Rätt för företagare till sjukdagpenning för självrisktiden*

Självrisktiden ersätts dock inte, om den försäkrade har rätt till dagpenning enligt lagen om ersättning till lantbruksföretagare för självrisktiden enligt sjukförsäkringslagen (118/1991).

(upphävs)

11 kap.

11 kap.

Beloppet av dagpenningsförmånerna**Beloppet av dagpenningsförmånerna**

4 §

4 §

Arbetsinkomst som uppgetts av en försäkrad och beloppet av föräldradagpenning på grundval av den arbetsinkomst som legat till grund för en föregående föräldradagpenning

Arbetsinkomst som uppgetts av en försäkrad och beloppet av föräldradagpenning på grundval av den arbetsinkomst som legat till grund för en föregående föräldradagpenning

Folkpensionsanstalten skall på ansökan

Folkpensionsanstalten ska på ansökan upp-

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

uppskatta vad som skall anses som en försäkrads arbetsinkomst under de sex månader som omedelbart föregått begynnelsepunkten för hans eller hennes arbetsförmåga eller inträdet av rätt till föräldradagpenning eller specialvårdspenning. Dagpenningförmånen fastställs enligt den försäkrades tillförlitligt utredda arbetsinkomst för sex månader, förutsatt att arbetsinkomsten multiplicerad med två fortgående har varit minst 20 procent större än den arbetsinkomst enligt 3 § som har konstaterats vid beskattningen och som har justerats enligt 1 § 2 mom. Den ovan nämnda arbetsinkomsten beaktas endast för den tid då personen i fråga varit försäkrad i Finland enligt denna lag.

skatta vad som ska anses som en försäkrads arbetsinkomst under de sex månader som omedelbart föregått begynnelsepunkten för hans eller hennes arbetsförmåga eller inträdet av rätt till föräldradagpenning eller specialvårdspenning. Dagpenningförmånen fastställs enligt den försäkrades tillförlitligt utredda arbetsinkomst för sex månader, förutsatt att arbetsinkomsten multiplicerad med två fortgående har varit minst 20 procent större än den arbetsinkomst enligt 3 § som har konstaterats vid beskattningen och som har justerats enligt 1 § 3 mom. Den ovan nämnda arbetsinkomsten beaktas endast för den tid då personen i fråga varit försäkrad i Finland enligt denna lag.

6 §

Sjuk- och föräldradagpenning samt specialvårdspenning på grundval av en föregående förmån

Har en försäkrad under en fyra månaders period innan rätten till sjuk- eller föräldradagpenning eller specialvårdspenning inträdde fått en arbetslöshetsförmån enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa, utgör den sjuk- eller föräldradagpenning eller specialvårdspenning som ska betalas till honom eller henne minst 86 procent av beloppet av den förmån som han eller hon har betalats. När beloppet av arbetslöshetsförmånen och utbildningsstödet räknas ut beaktas då inte

4) den förhöjda förtjänstdelen enligt 6 kap. 2 § 2 mom. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa, tillägget för sysselsättningsplan enligt 6 kap. 2 § 3 mom. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa eller det förhöjda belopp av den inkomstrelaterade dagpenningen som enligt 6 kap. 10 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa skall betalas för tilläggsdagar, till den del dessa belopp överstiger den förtjänstdel som bestäms enligt 6 kap. 2 § 1 mom. i nämnda lag,

5) grunddagpenningens förhöjningsdel och tillägg för sysselsättningsplan enligt 6 kap.

6 §

Sjuk- och föräldradagpenning samt specialvårdspenning på grundval av en föregående förmån

Har en försäkrad under en fyra månaders period innan rätten till sjuk- eller föräldradagpenning eller specialvårdspenning inträdde fått en arbetslöshetsförmån enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa, utgör den sjuk- eller föräldradagpenning eller specialvårdspenning som ska betalas till honom eller henne minst 86 procent av beloppet av den förmån som han eller hon har betalats. När beloppet av arbetslöshetsförmånen räknas ut beaktas då inte

4) den förhöjda förtjänstdelen enligt 6 kap. 2 § 2 mom. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa eller omställningsskyddets förtjänstdel enligt 6 kap. 2 § 3 mom. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa till den del dessa belopp överstiger den förtjänstdel som bestäms enligt 6 kap. 2 § 1 mom. i nämnda lag.

5) grunddagpenningens förhöjningsdel och grunddagpenningens omställningsskyddstill-

1 § 1 mom. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

lägg enligt 6 kap. 1 § 1 mom. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa eller arbetsmarknadsstödet förhöjningsdel enligt 7 kap. 4 § 1 mom. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

Denna lag träder i kraft den 20 .